

Om julmarknaden i Sölvesborg 1903, men denna gång ur tidningen Stjernans perspektiv.

I Sölvesborg fanns det vid sekelskiftet 1900 två lokaltidningar med från varandra avvikande samhällssyn och ideologisk profil: dels den konservativa Sölvesborgs-Posten dels den betydligt mer liberala, frisinna Stjernan. Redaktör för den förra var Olof Hedin och för den senare Per Persson.

Redaktör Persson (1853–1948) föddes i Ysane, där fadern var lantbrukare. Efter studier vid Blekinge läns folkhögskola och några år "vid plogen" kom han under större delen av sitt långa liv att i Sölvesborg verka som publicist, folkbildare, sakförare och synnerligen varm och kunnig hembygdsvän.

År 1889 grundade han med sig själv som redaktör och ansvarig utgivare "Nyhets- och annonstidningen Stjernan", från 1891 till 1905 bara "Stjernan", som blev en i bygden mycket välkänd, läst och spridd tidning. Från 1905 kom den i annan ägo och namnet ändrades då till "Sölvesborgs-Tidningen Stjernan". Några år senare (1909) uppgick "Sölvesborgs-Posten", som grundats 1857, i "Sölvesborgs-Tidningen".

Det var 1903, liksom både förr och senare, brukligt att lokaltidningarna till såväl de egna läsarnas som stadens köpmäns nöje i god tid inför julen levererade ett reportage om det aktuella varusortimentet i stadens butiker, givetvis parallellt med en omfattande annonsering från butiksägarnas sida. Det låter sig naturligtvis sägas att detta arrangemang med all säkerhet var förenligt med båda parternas önsknings och intressen.

I vår webbtidning föregående år publicerade vi redaktör Olof Hedins framställning om julmarknaden i Sölvesborg 1903. I år låter vi konkurrenten tidningen Stjernans redaktör Per Persson berätta om sina personliga iakttagelser och intryck av densamma.

Julskyltningen utgör ju ett ofelbart tecken till att "julen står för dörren". I söndags kväll hade vi här i staden det första tecknet för i år, d.v.s. att jag förmodar återigen en "julskyltning" nästa söndag kväll.

Af de små skall man veta det, och så var fallet äfven i söndags kväll. En gosse sade till mig att butikerna i staden voro rikt upplysta. Jag anade hvad som var å färde, och trots den kalla östanvinden förfogade jag mig ut i staden för att se på ståten.

Väl utkommen fann jag urmakaren Zanders butiksfönster rikt upplysta. Jag kastade en forskande blick in genom fönstren och fann "ur som gala gök" för att tala med ord av en äldre författare af julkrönikor, och till min och

andra skådelystnas förnöjelse fingo vi verkligen se urgöken flaxa ett slag med vingarna, öppna det lilla näbbet och utstöta sitt ku ku. Dam- och herrur i silfver och guld samt d:o urkedjor skimrade så trolskt i speciellt de minderårigas ögon att säkerligen blir efterfrågan stor på dessa varor till jul.

Wingrens butik var också väl upplyst. Der var i ett af fönstren utställda div. sydfruktur, kaffet inte att förglömma och mängden af hänglampor och andra husbehofsartiklar utgjorde en "lysande" fond till utställningen.

Häriifrån begaf jag mig bort till Olga Håkanssons blomsteraffär, hvilken med sin rika belysning bland blommor och grönt gjorde intryck af att vara ett sannskyldigt litet paradiset på den gatan.

Siklander "skyltade" inte. Han är gammal på platsen och lefver på ett stadgadt förtroende som god och pålitlig urmakare.

Elina Flinkenbergs butik vid Stortorget.

Elina Flinkenbergs butiksfönster voro upptagna af glänsande sidentyger, leksaker för barn och äldre o.s.v. och utanför tycktes visst inte saknas beslutsamma spekulanter.

Mellgren hade säkert ingen aning om att kunderna mot "lag och förordning" inte voro att påräkna på söndagskvällen. Han "skyltade" inte men konkurrenten "vid sidan af", Anders Nilsson, han visade sina variationer af skor för gamla och unga.

Men mera än på fotbeklädnad till julen tycktes ungdomen tänka på vykortsutställningen i målaren Wennerbergs färg- och tapethandel. Der stodo ungdomarne och betraktade lagret med synbar förtjusning. Tapeter i smakfulla mönster funnos i det andra fönstret, men de föreföllo inte ega synnerlig dragningskraft.

Mathilda Uppgren har annonserat sin stora julutställning och kunde denna kväll spara mödan att illuminera. Det skulle sannolikt blifvit rätt krångligt bland så mycket nyttigt och nöjsamt som finns i butiksfönstren.

Stern och Ring hade nog delat fröken Uppgrens mening. De ha dessutom sina stora, välförsedda lager och sina gamla kunder att lita på. Men i Hyléns filial var det ”stilligt”, hörde jag någon säga. Jag skyndade dit och fann påståendet väl träffadt. God Jul ”brann” det över dörren och innanför de stora butiksfönstren såg man en synnerligt riklig utställning af sängkammarmöbler, matsalsmöbler, mattor, gardiner och gud vet allt som denna kväll utgjorde ögonfägnad för de många spekulanterna utanför på gatan. Och blir det inte åtgång till jul, så vore det underligt.

Agnes Ruth har också att påräkna god kommers, att döma af det nyfikna antalet utanför sinas fönster, i hvilka hängde trolskt skimrande sidentyger, skinnvaror o.d. I ett annat fönster fanns saker för det uppväxande släktet och hyllorna i butiken voro fullpackade af tyger i alla mönster och kvalitéer.

Nu var ståten all, på denna gatan. Jag vände om och kom öfver Rundgatan till stora torget.

Vid Rundgatan hade Nilsson och Hellberg sitt välbelysta, massiva lager af bosättningsartiklar och snedt emot briljerade Berndt Perssons butik i acetylenbelysning, som från de många och stora samt med ”glänsande” artiklar välförsedda fönstren gör ett dominerande intryck.

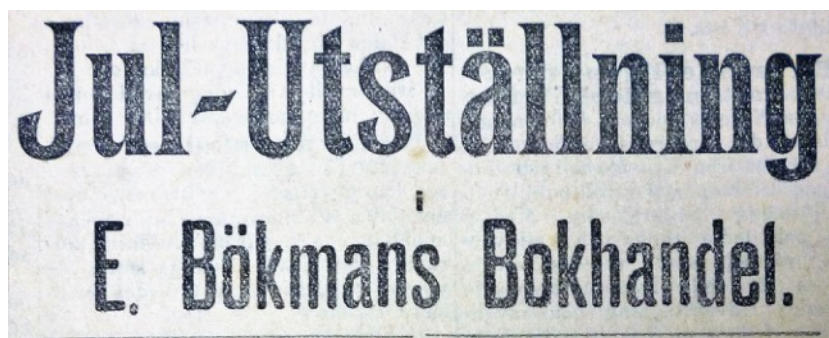
Den affären är ju af gammalt känd, och enhvar vet hvad han der kan ”få till köps” utan att jag behöfver öka längden på denna julkrönika.

Lagerstedt hade inte arrangerat någon juls skyltning, men han tyckes hafva sin stabila kundkrets och för resten borgar sjelva namnet för ett väl försedt lager.

August Johnssons affär är en af de äldre vid torget och väl renommerad som den är, hade han inte ansett sig behöfva skylta.

Men grannen E.

Bökmans bokhandel belyste sina skimrande nysilfversaker, sin jullitteratur o.s.v. med den effekt som är så säregen för acetylenljust. Men sjelfva julutställningen den

befinner sig i ett rum innanför butiken och den får en hvar gå in att se för ingenting, om man så vill.

P. Perssons butiksönster voro upptagna af hvarjehanda nyttiga saker och Lundströms guldsmedsbutik gjorde intryck af att inom sina fönster hysa de glänsande värdeföremålen.

Julia Petersson har som vanligt en rikligt försedd och upplyst affär. Derifrån skimra damtyger af siden i ”långa banor” och bakom är arrangerad en fond af siden – att döma af utseendet – i de svenska färgerna.

Hjalmar Carlströms stora och välförsedda butik står också i acetylen-belysning och varornas mångfald presenterade sig synnerligen bra.

Men en utställning som inte var minst lysande var Emil Malmbergs. Der såg man de blanka jernvarorna täfla i glans med nysilfversaker, vackra skrifställ och allt annat som till en passande julkapp är att hänföra.

Så kom jag till Emanuel Carlssons butik, hvilken denna afton mera liknade ett féslott än en vanlig handelsbod; och sannerligen kan jag säga annat än att det hela var ett mästerverk på dekorationskonst.

Till sist men icke minst kastade jag ett öga in i Sölvesborgs nya kemikaliehandel. Der funnos tapeter i vackra mönster, toaletsaker i rikt urval och mycket annat ”som inte så noga kan specificeras”, som det hette i de gamla auktionskungörelserna.

Med denna korta tur hade jag gjort min rund i staden, gick derpå hem och nedskref genast efter minnet denna min anspråkslösa presentation.

Köpmann Emanuel Carlsson.
Porträtt i olja utfört av Emma
Adlerz-Lilljedahl

I redaktör Perssons redogörelse för sin rundvandring finns inte samtliga vid denna tidpunkt i Sölvesborg befintliga butiker omnämnda. Å andra sidan får man en god bild av köpenskapens lokalisering i staden. Det framgår tydligt att butikshandeln var koncentrerad till Stortorget och utmed Östra Storgatan och Södergatan. Några affärer, som exempelvis C. H. Filipoffskys manufakturbutik, var belägna utmed Västra Storgatan eller annorstädes, men i övrigt skulle ytterligare mer permanenta inköpsställen låta vänta på sig.

På själva julafton 1903 infördes i Stjernan en artikel med tankar omkring att julen och julfriden nu äntligen var kommen till alla och envar. Kanske kan vi i vår egen tid också känna igen oss själva i dessa ord, som för mer än ett hundra år sedan kunde läsas och begrundas av solvesborgare och listerbor:

Julen åter inne!

Då dessa rader läsas är det hufvudsakliga julstöket öfver, julljusen tändas och den sannskyldiga julfriden hvilar lika behagfullt öfver människor med af tankeanstängningar präglade ansigtsuttryck som kroppsligt trötta män och kvinnor.

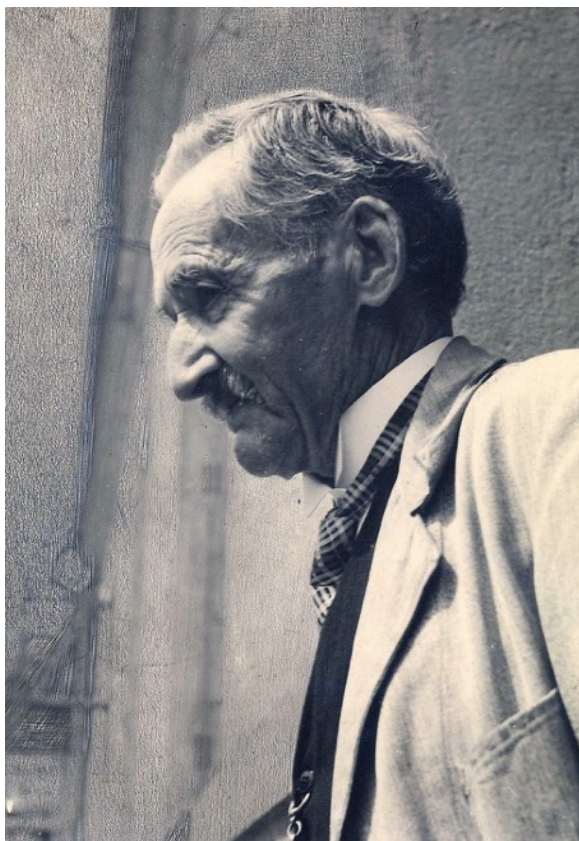
Krafven på lifvet och tillvaror stegras med den intellektuella utvecklingen och fordra på alla områden en allt intensivare verksamhet. I striden för tillvaron dukar en och annan lätt under.

Men de svagare räckes vid juletid gerna en hjälpsam hand som tecken till medlidsamhet.

Inte minst har detta vackra drag spårats i vårt samhälle till denna jul för att bereda julglädje äfven der, som den annars inte gerna kunnat bjudas som julgäst.

I förhoppning att denna julhögtid måtte utgöra för en hvar en välbehöflig hvila och vederkvickelse, tillönska vi en glad och fridfull jul!

*Detsamma jämte även en förhoppning om ett gott nytt år
2019 tillönskar vi båda redaktörer för denna webbtidning
alla våra besökare!*

Stjernans
redaktör Per
Persson på
ålderns höst.

Redaktör Per
Perssons pulpet,
stol och hatt har
bevarats och
återfinns nu på
Sölvesborgs
museum vid
Skeppsbrogatan.

På museet kan
man också se och
beundra
redaktionens
eleganta
skrivmaskin.

Bjällerklang, bjällerklang...
Södergatan fram!

Se upp i backen!